

Aanwinst voor Schatzenburg

Schatzenburg is in het bezit gekomen van een belangwekkend patriottisch schilderij. Het is in 1784 geschilderd door Jurriaan Andriessen (1742-1819) in opdracht van een waarschijnlijk Friese patriot.

De voor die tijd al wat ouderwetse uitbundige Lodewijk-XV-lijst vertoont volgens deskundigen kenmerken die op Friese makelij duiden.

WILLEM POERINK

Verklaring allegorie¹

Het schilderij – op de voorkant van deze Huberiana afgebeeld – is een allegorie op de burgerbewapening. We zien Minerva, de godin van de Oorlog, die de personificatie van de Vrijheid, die op een stok de vrijheidshoed omhoog houdt, van het bordes van de Tempel der Vrijheid afleidt. De leeuw links achter hen verjaagt de hond en de personificaties van geweld, list en bedrog, die geplaatst zijn tegen een achtergrond van donkere wolken. Boven deze wolken gloren de Overvloed, de Vrede en de Overwinning, die gesymboliseerd worden door twee putti (mollige kinderfiguurtjes), waarvan de ene een cornucopia (hoorn des overvloeds) in de hand houdt en de andere een olijftak en een lauwerkrans. De palmboom, die het symbool is van een goede zaak die ondanks een onvruchtbare bodem of tegenwerking doorgroeit, is hier achter de zuil van de tempel te zien. Beneden op de voorgrond ligt een gebroken juk ten teken van de afgeworpen slavernij. De sleutel tot de uitleg van de specifieke allegorie vinden we bij het altaar dat blijkens de latijnse inscriptie gewijd is aan de bewapende burgerwacht. Meer ver-

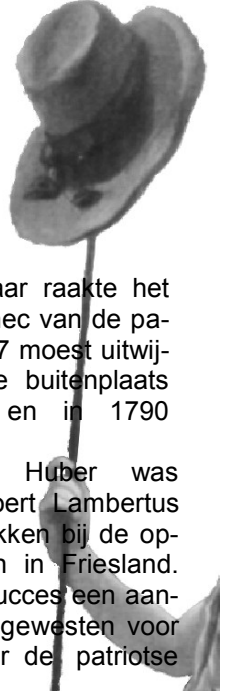
klaring kunnen we halen uit de tekst van het opengeslagen boek: ARMATURUM CIVIUM CONCORDIA LIBERTATIS TUTAMEN, wat zoveel betekent als: 'Eendracht van de bewapende burgers is de bescherming van de vrijheid'.²

Het is een van de weinige schilderijen in de Nederlandse schilderkunst die zo expliciet gewijd zijn aan het patriotse ideaal van de burgerbewapening.

Toepasselijkheid voor Schatzenburg

Schatzenburg heeft een bewogen patriotse geschiedenis. De bekende patriot Johannes Lambertus Huber had Schatzenburg in 1782 laten moderniseren maar raakte het kwijt toen hij na het echech van de patriottenbeweging in 1787 moest uitwijken naar Frankrijk. De buitenplaats werd geconfisqueerd en in 1790 openbaar verkocht.

Johannes Lambertus Huber was evenals zijn vriend Coert Lambertus van Beyma sterk betrokken bij de oprichting van vrijkorpsen in Friesland. Huber ondernam met succes een aantal reizen naar andere gewesten voor overleg en steun voor de patriotse

Archieffoto's van de hall van Schatzenburg, met het schilderij op dezelfde plaats als die waar hij nu weer hangt.

zaak, in het bijzonder voor de vrijkorp-
sen. Hij voorfinancierde die zelfs uit
eigen middelen (helaas voor hem, hij
zag er nooit een cent van terug). In
1785 werd Coert Lambertus van Bey-
ma voorzitter van de toen verenigde
Friese vrijkorp- en Johannes Lamber-
tus Huber werd secretaris.

De allegorische voorstelling van het
schilderij van Jurriaan Andriessen is
opmerkelijk van toepassing op de idea-
len van deze twee vooraanstaande
Friese patriottenleiders. Het schilderij
is dus zeer op zijn plaats op Schatzen-
burg.

Herkomst

Het schilderij was niet onbekend voor
Schatzenburg. Het bevond zich daar al
van 1945 tot 1988 als bruikleen van
(Mea) A.G. van Beijma-Quarles van
Ufford. Zij verkreeg het stuk uit de na-
latenschap van haar grootvader mr.

Wibo Bernardus Buma³. Helaas bleek
het niet te achterhalen hoe W.B. Buma
aan het schilderij is gekomen.

Na het overlijden van Mea van Beijma-
Quarles van Ufford is het grote schilder-
rij geveild bij Christie's in Amsterdam
en daarna verhuisd naar Amerika. Het
schilderij leek voor altijd uit het zicht te
zijn totdat het in mei 2015 opdook op
een veiling in New Orleans (USA).

Stichting Gasthuis Vredenhof heeft het
daar gekocht. Het hangt nu weer aan
dezelfde haak waar het in 1988 van af
werd gehaald!

¹ Tekst ontleend aan R. Harmanni, *Jurri-
aan Andriessen (1742-1819), 'behang-
selschilder', [dissertatie] Leiden 2006.*

² *Bij het Rijksinstituut voor Kunsthisto-
rische Documentatie zijn drie voorstudies
van dit schilderij bekend, zie www.rkd.nl.*

³ *Vriendelijke mededeling van haar zoon
Coert van Beijma (Wergea).*